

INNOVATION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

2026

№4

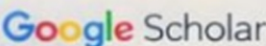
ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and practical electronic journal

Indexlanadigan bazalar: Google Scholar Crossref OpenAIRE CYBERLENIKA

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

4-jild
4-son
Aprel, 2026

April, 2026
Volume 4
Number 4

ИННОВАЦИОННАЯ
ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY
Electronic scientific and
practical journal

INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Tahririyat Kengashi raisi o‘rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Mas’ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Texnik muharrir:

S.J.Qulmurotov

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko‘chasi 225-uy Tel.:

+998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

innoeconomic@kstu.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko‘rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Ovchinnikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)
Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)
Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)
Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)
Kusainov Xalel Xaymullievich - i.f.d., professor, akademik (Qozog‘iston Respublikasi Milliy fanlar akademiyasi)
Samandarzoda Iskandar Hakim - Iqtisodiyot fanlari doktori (Sh.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)
Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva energetika instituti, Rossiya)
Sergey Aleksandrovich Voynash - ilmiy xodim (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)
Valentina Nikolayevna Pulyayeva - iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi hukumati qoshidagi Moliya universiteti)
Dmitriy Evgenievich Morkovkin, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Moliya universiteti, Rossiya Federatsiyasi hukumati)
Sadriddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi Milliy fanlar Akademiyasi)
Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)
Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti)
Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)
Aleksandr Leonidovich Chupin, iqtisod fanlari nomzodi (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)
Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar universiteti)
Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)
Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)
Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazorat fanlari instituti)
Kolossova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti)

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik
Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor
Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor
Xatamov Ochildi Qurbonovich - i.f.d., professor
Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor
Jumayeva Gulrux Jo‘raqulovna - i.f.n., professor
Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor
Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d., (DSc) dotsent
Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent
Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent
Aliqulov Azamat Tuyg‘unovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent
Aminov Fazlitdin Baxadirovich - i.f.n., dotsent
Xo‘jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent
Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent
Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent
Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.d., (DSc), dotsent
Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent
Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent
Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent
Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent
Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent
Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna - i.f.f.d. (PhD)
Tursunova Aziza Xoshimovna - i.f.f.d. (PhD)
Xolliyev Sherali Baxtiyorovich - i.f.f.d. (PhD)
Panjiyev Samijon Aliqulovich - PhD, dotsent

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Учредитель:

**Каршинский государственный технический
университет**

Председатель редакционного совета:

Р.Х.Эргашев, доктор экономических наук, профессор

Заместитель председателя редакционного совета:

С.Н.Хамраева, доктор экономических наук,
профессор

Ответственный редактор:

Н.А.Очилова, PhD, доцент

Технический редактор:

С.Ж.Кулмуротов

Журнал издается один раз в месяц в
электронной форме и публикуется через
официальный сайт журнала.

Адрес редакции:

180100, г. Карши, ул. Мустакиллик, дом 225

Тел: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Факс: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@kstu.uz

Научно-практический электронный журнал
«Инновационная экономика» включён в перечень
национальных научных изданий на основании
решения Президиума Высшей аттестационной
комиссии при Министерстве высшего образования,
науки и инноваций Республики Узбекистан от 5
апреля 2025 года № 369.

**В журнале публикуются статьи по
следующим рубрикам:**

1. Теория и методология
2. Цифровая экономика
3. Экономика регионов и отраслей
4. Малый бизнес и частное
предпринимательство
5. Экономика человеческого капитала
6. Менеджмент и маркетинг
7. Бухгалтерский учет, экономический анализ и
аудит
8. Финансы, кредит и инвестиции
9. Эконометрика и статистика
10. Сфера услуг и туризм

Редакционная коллегия:

Международные члены Совета редколлегии:

Овчинников Виктор Николаевич - д.э.н., профессор, академик
(Южный федеральный университет, Россия)

Солодовников Сергей Юрьевич - д.э.н., профессор
(Белорусский национальный технический университет)

Виктор Александрович Сидоров - д.э.н., профессор,
(Кубанский государственный университет)

Шевченко Игорь Викторович - д.э.н., профессор (Кубанский
государственный университет)

Кусаинов Халел Хаймуллович - д.э.н., профессор, академик
(НААН Республика Казахстан)

Самандарзода Искандар Хаким - д.э.н., профессор
(Таджикистанский аграрный университет им. Ш.
Шотемура)

Гибатуллин Артур Артурович - к.э.н., доцент
(Национальный исследовательский университет
«Московский энергетический институт»)

Войнаш Сергей Александрович - научный сотрудник
(Российского университета дружбы народов имени
П.Лумумби)

Пуляева Валентина Николаевна - к.э.н., доцент
(Финансовый университет при Правительстве РФ)

Морковкин Дмитрий Евгеньевич - к.э.н., доцент
(Финансовый университет Правительство РФ)

Садриддинов Манучехр Исламиддинович - д.э.н.,
профессор (Национальная академия наук Республики
Таджикистан)

Перская Виктория Вадимовна - д.э.н., профессор
(Финансовый университет при Правительстве РФ)

Молчанов Игорь Николаевич - д.э.н., профессор (Московский
государственный университет имени М.В. Ломоносова)

Басова Мария Михайловна - д.э.н., профессор
(Финансового университета Российской Федерации)

Чупин Александр Леонидович - к.э.н. (Российского
университета дружбы народов имени П. Лумумби)

Неземайкин Валерий Николаевич - д.э.н., профессор (РГТУ)

Никонорова Алла Владимировна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)

Дмитриева Ольга Александровна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)

Швец Юрий Юрьевич - к.э.н., доцент (Институт проблем
управления РАН)

Колосова Елена Валерьевна - к.э.н., доцент (Российский
экономический университет имени Г.В. Плеханова)

Члены Совета редколлегии:

Гулямов Саидхорр Саидхмедович - д.э.н., профессор,
академик

Пардаев Мамаюнус Каршибоевич - д.э.н., профессор

Навруз-зода Бахтиёр Негматович - д.э.н., профессор

Хатамов Очилди Курбанович - д.э.н., профессор

Файзиева Ширин Шодмоновна - к.э.н., профессор

Жумаева Гулрух Журакуловна - к.э.н., профессор

Эгамбердиева Салима Раимовна - к.э.н., доцент

Еркаева Гулбахор Панжиевна - к.э.н., профессор

Якубова Шамина Шухратовна - д.э.н., (DSc), доцент

Амиркулов Шухрат Олимович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Самиева Гулноза Тохировна - д.ф.э.наук., (PhD), доцент

Алигулов Азамат Туйгунович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Аминов Фазлитдин Бахадирович - к.э.н., доцент

Хужакулова Нигора Рустамовна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Туробов Шерзод Алишерович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимова Муниса Юльчиевна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Эрашьева Насиба Рахматуллаевна - д.э.н., (DSc), доцент

Бобокулов Санжар Бахромкулович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джалилов Рахмонкул Хамидович - д.ф.э., (PhD), доцент

Номазов Бахром Бобомуродович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимханова Нигора Алимхановна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джанузакон Мирзабек Кулмаматович - д.ф.э.н., (PhD),
доцент

Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна - д.ф.э.н., (PhD)

Турсунова Азиза Хошимовна - д.ф.э.н., (PhD)

Холлиев Шерали Бахтиёрович - д.ф.э.н., (PhD)

Панджиев Самиджон Аликулич - PhD, доцент

Moliya, kredit va investitsiya
Finance, credit and investment
Финансы, кредит и инвестиции

ZAMONAVIY DUNYODA SUG'URTA TIZIMINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI

Hamdamova Nigora Davronovna

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ СТРАХОВОЙ СИСТЕМЫ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

Хамдамова Нигора Давроновна

DEVELOPMENT TRENDS OF THE INSURANCE SYSTEM IN THE MODERN WORLD

Hamdamova Nigora Davronovna

Received: April 8, 2026 Revised: April 12, 2026 Accepted: April 19, 2026 Published: May 1, 2026

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada zamonaviy global iqtisodiyot sharoitida sug'urta tizimining rivojlanish tendensiyalari kompleks ravishda tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida raqamlashtirish, sun'iy intellekt texnologiyalarining joriy etilishi, InsurTech kompaniyalarining shakllanishi hamda global xavf-xatarlarning ortib borishi sug'urta bozoriga qanday ta'sir ko'rsatayotgani chuqur o'rganildi. Shuningdek, rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar sug'urta tizimlari o'rtasidagi farqlar tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari sug'urta tizimining kelajakda innovatsion va mijozga yo'naltirilgan model asosida rivojlanishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: sug'urta, raqamlashtirish, InsurTech, risk boshqaruvi, sun'iy intellekt, global risklar

Аннотация: В статье комплексно анализируются современные тенденции развития страховой системы в условиях глобальной экономики. Особое внимание уделено цифровизации, искусственному интеллекту, InsurTech и глобальным рискам.

Ключевые слова: страхование, цифровизация, InsurTech, управление рисками, ИИ

Abstract: This paper analyzes modern trends in the development of the insurance system in the global economy, focusing on digitalization, AI, InsurTech, and global risks.

Keywords: insurance, digitalization, InsurTech, risk management, AI

■ KIRISH

Zamonaviy globallashtirish jarayonlari chuqurlashib borayotgan bir sharoitda iqtisodiy tizimlarning barqaror faoliyat yuritishi tobora murakkablashib bormoqda. Iqtisodiyotda yuzaga kelayotgan noaniqliklar, turli xil risklarning ortib borishi va kutilmagan holatlarning ko'payishi moliyaviy himoya mexanizmlariga bo'lgan ehtiyojni keskin oshirmoqda. Shu nuqtai nazardan, sug'urta tizimi zamonaviy iqtisodiyotning ajralmas va muhim tarkibiy qismi sifatida namoyon bo'ladi. Sug'urta nafaqat alohida jismoniy va yuridik shaxslarni moliyaviy yo'qotishlardan himoya qiladi, balki umumiy iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi.

Bugungi kunda sug'urta tizimi an'anaviy moliyaviy institut sifatida emas, balki murakkab va ko'p funksiyali iqtisodiy mexanizm sifatida qaralmoqda. U risklarni taqsimlash, investitsiya resurslarini shakllantirish, moliyaviy oqimlarni barqarorlashtirish hamda iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish kabi bir qator muhim funksiyalarni bajaradi. Ayniqsa, global iqtisodiy tizimda yuz berayotgan keskin o'zgarishlar sug'urta tizimining rolini yanada oshirib, uni iqtisodiy

xavfsizlikning asosiy elementlaridan biriga aylantirmoqda.

So'nggi yillarda dunyo miqyosida yuzaga kelgan qator global muammolar sug'urta tizimining ahamiyatini yanada yaqqol namoyon etdi. Jumladan, COVID-19 pandemiyasi, iqlim o'zgarishi natijasida yuzaga kelayotgan tabiiy ofatlar, moliyaviy inqirozlar va kiberxavfsizlik bilan bog'liq tahdidlar sug'urta tizimining yangi bosqichga o'tishini talab qilmoqda. Ushbu omillar sug'urta kompaniyalarini o'z faoliyatini qayta ko'rib chiqishga, yangi strategiyalar ishlab chiqishga va innovatsion yondashuvlarni joriy etishga undamoqda.

Zamonaviy sug'urta tizimining rivojlanishida texnologik taraqqiyot hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Xususan, raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, katta hajmdagi ma'lumotlar (Big Data) va blokcheyn kabi innovatsiyalar sug'urta sohasini tubdan o'zgartirmoqda. Ushbu texnologiyalar yordamida sug'urta xizmatlari yanada tezkor, shaffof va mijozlarga moslashuvchan holga kelmoqda. Natijada sug'urta bozori yangi rivojlanish bosqichiga ko'tarilmoqda.

Shu bilan birga, sug'urta tizimining rivojlanishi barcha mamlakatlarda bir xil darajada emas. Rivojlangan davlatlarda sug'urta bozori yuqori darajada shakllangan bo'lsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda bu soha hali to'liq rivojlanib ulgurmagan. Bu esa sug'urta tizimini rivojlantirishda milliy xususiyatlarni, iqtisodiy sharoitlarni va aholining moliyaviy savodxonlik darajasini hisobga olish zarurligini ko'rsatadi.

Mazkur ilmiy maqolaning dolzarbligi shundan iboratki, unda zamonaviy dunyoda sug'urta tizimining rivojlanish tendensiyalari kompleks tarzda o'rganiladi hamda uning asosiy yo'nalishlari va istiqbollari aniqlanadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi sug'urta tizimining zamonaviy rivojlanish xususiyatlarini tahlil qilish, unga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va kelgusidagi rivojlanish istiqbollarini baholashdan iborat.

Mazkur maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi: sug'urta tizimining iqtisodiy mohiyatini ochib berish, zamonaviy rivojlanish tendensiyalarini tahlil qilish, texnologik omillarning sug'urta tizimiga ta'sirini o'rganish hamda global risklarning sug'urta bozoriga ta'sirini baholash.

Tadqiqot natijalari sug'urta tizimini yanada takomillashtirish, uning samaradorligini oshirish va zamonaviy iqtisodiy sharoitlarga moslashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda muhim ahamiyat kasb etadi.

■ ADABIYOTLAR TAHLILI

Sug'urta tizimi rivojlanishiga oid ilmiy tadqiqotlar uzoq tarixga ega bo'lib, u turli iqtisodiy maktablar tomonidan o'rganilgan. Klassik iqtisodiy nazariyalarda sug'urta risklarni taqsimlash va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash vositasi sifatida qaraladi. Ushbu yondashuv sug'urta tizimining asosiy funksiyalarini tushinishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda esa sug'urta tizimi asosan innovatsion texnologiyalar bilan bog'liq holda tahlil qilinmoqda. Xususan, raqamli transformatsiya, sun'iy intellekt va Big Data texnologiyalarining sug'urta sohasiga ta'siri ko'plab olimlar tomonidan o'rganilgan. Ushbu tadqiqotlar sug'urta tizimining samaradorligini oshirishda texnologiyalarning hal qiluvchi rol o'ynashini ko'rsatadi.

Shuningdek, xalqaro moliya tashkilotlari tomonidan e'lon qilingan hisobotlarda sug'urta tizimining iqtisodiy o'sish va moliyaviy barqarorlikka ta'siri keng yoritilgan. Ushbu manbalar sug'urta tizimini rivojlantirishning strategik yo'nalishlarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega.

■ TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot jarayonida ilmiy bilishning bir qator usullaridan foydalanildi. Xususan, analitik tahlil yordamida sug'urta tizimining zamonaviy holati va rivojlanish tendensiyalari o'rganildi. Taqqoslash metodi orqali turli mamlakatlar sug'urta tizimlari o'rtasidagi farqlar aniqlanib, ularning o'ziga xos jihatlari tahlil qilindi.

Bundan tashqari, statistik ma'lumotlarni o'rganish orqali sug'urta bozorining rivojlanish dinamikasi baholandi. Mantiqiy umumlashtirish usuli esa olingan natijalar asosida umumiy xulosalar chiqarishga imkon berdi.

■ TAHLILLAR VA NATIJALAR

Sug'urta tizimining zamonaviy rivojlanishi ko'p qirrali va murakkab jarayon bo'lib, u bir qator omillar ta'sirida shakllanmoqda. Eng avvalo, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi sug'urta tizimining transformatsiyasida asosiy rol o'ynamoqda. Sug'urta kompaniyalari o'z faoliyatini raqamlashtirish orqali xizmat ko'rsatish jarayonlarini optimallashtirmoqda va mijozlarga yanada qulay sharoitlar yaratmoqda.

Raqamli platformalarning joriy etilishi sug'urta xizmatlarini ommalashtirishga xizmat qilmoqda. Endilikda mijozlar sug'urta polislarini onlayn tarzda rasmiylashtirish, to'lovlarni amalga oshirish va sug'urta hodisalari bo'yicha murojaatlarni yuborish imkoniyatiga ega. Bu esa sug'urta xizmatlarining tezkorligini oshirib, byurokratik to'siqlarni kamaytirmoqda.

Sug'urta tizimining rivojlanishida InsurTech yo'nalishining o'rni ham alohida ahamiyatga ega. Ushbu yo'nalish sug'urta xizmatlarini innovatsion texnologiyalar asosida qayta tashkil etishga qaratilgan bo'lib, u bozorda yangi raqobat muhitini shakllantirmoqda. InsurTech kompaniyalari an'anaviy sug'urta modellari nisbatan yanada moslashuvchan va mijozlarga yo'naltirilgan xizmatlarni taklif etmoqda.

Sun'iy intellekt va Big Data texnologiyalarining qo'llanilishi sug'urta kompaniyalariga katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilish imkonini bermoqda. Bu esa risklarni aniq baholash, sug'urta tariflarini optimallashtirish va fribigalik holatlarini aniqlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Natijada sug'urta kompaniyalari faoliyatining samaradorligi sezilarli darajada oshmoqda.

Global miqyosda yuzaga kelayotgan yangi xavf-xatarlar sug'urta tizimining rivojlanishiga kuchli turtki bermoqda. Iqlim o'zgarishi natijasida yuzaga kelayotgan tabiiy ofatlar, pandemiyalar va kiberxavfsizlik bilan bog'liq tahdidlar sug'urta xizmatlariga bo'lgan talabni oshirmoqda. Shu bilan birga, ushbu risklar sug'urta kompaniyalaridan yangi yondashuvlar va innovatsion echimlarni talab qilmoqda.

Rivojlanayotgan mamlakatlarda sug'urta tizimi hali to'liq shakllanmagan bo'lsa-da, uning rivojlanish istiqbollari yuqori baholanmoqda. Bu mamlakatlarda iqtisodiy o'sish sur'atlarining yuqoriligi, aholi daromadlarining ortib borayotgani va raqamli texnologiyalarning keng tarqalishi sug'urta bozorining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

■ XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot doirasida zamonaviy dunyoda sug'urta tizimining rivojlanish tendensiyalari kompleks ravishda tahlil qilindi va ushbu sohaning bugungi kundagi o'rni hamda kelgusidagi istiqbollari chuqur o'rganildi. O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, sug'urta tizimi global iqtisodiyotning ajralmas tarkibiy qismi sifatida nafaqat risklarni boshqarish vositasi, balki iqtisodiy barqarorlikni ta'minlovchi muhim moliyaviy institut hisoblanadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, zamonaviy sug'urta tizimi rivojlanishining asosiy tendensiyalaridan biri bu raqamli transformatsiya jarayonidir. Raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi sug'urta xizmatlarini yanada tezkor, shaffof va samarali qilish

imkonini bermoqda. Onlayn platformalar orqali sug'urta polislarini rasmiylashtirish, to'lovlarni amalga oshirish va sug'urta hodisalarini boshqarish imkoniyatlari mijozlar uchun qulaylikni sezilarli darajada oshirdi. Shu bilan birga, bu jarayon sug'urta kompaniyalarining operatsion xarajatlarini kamaytirish va xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilashga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, InsurTech yo'nalishining rivojlanishi sug'urta tizimining transformatsiyasida muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Innovatsion texnologiyalar asosida faoliyat yurituvchi yangi kompaniyalar bozorda raqobat muhitini kuchaytirib, an'anaviy sug'urta modellarini yangilashga turtki bermoqda. Bu esa sug'urta xizmatlarining diversifikatsiyalashuvi va mijozlarga yo'naltirilgan yondashuvning kuchayishiga olib kelmoqda.

Sun'iy intellekt va katta hajmdagi ma'lumotlardan foydalanish sug'urta tizimining samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynayotgani ham tadqiqot davomida aniqlandi. Ushbu texnologiyalar yordamida risklarni baholash jarayonlari ancha takomillashib, sug'urta tariflarini aniqlash yanada asosli va aniq bo'lib bormoqda. Bundan tashqari, friibgarlik holatlarini aniqlash va oldini olishda sun'iy intellektning qo'llanilishi sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Global miqyosda yuzaga kelayotgan xavf-xatarlarning ortib borishi ham sug'urta tizimining rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Iqlim o'zgarishi, pandemiyalar va kiberxavfsizlik bilan bog'liq tahdidlar sug'urta xizmatlariga bo'lgan talabni oshirib, yangi sug'urta mahsulotlarini ishlab chiqishni talab qilmoqda. Bu esa sug'urta tizimini yanada moslashuvchan va innovatsion bo'lishga majbur etmoqda.

Rivojlanayotgan mamlakatlar misolida olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, ushbu hududlarda sug'urta tizimi hali to'liq rivojlanmagan bo'lsa-da, uning o'sish salohiyati juda yuqori hisoblanadi. Aholining moliyaviy savodxonligini oshirish, sug'urta madaniyatini shakllantirish va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish ushbu mamlakatlarda sug'urta bozorini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari hisoblanadi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, quyidagi umumiy xulosalarni shakllantirish mumkin: birinchidan, sug'urta tizimi zamonaviy iqtisodiyotda muhim strategik ahamiyatga ega bo'lib, uning rivojlanishi iqtisodiy barqarorlik bilan bevosita bog'liq; ikkinchidan, raqamlashtirish va innovatsion texnologiyalar sug'urta tizimining kelgusidagi rivojlanishini belgilovchi asosiy omillar hisoblanadi; uchinchidan, global risklarning ortib borishi sug'urta xizmatlariga bo'lgan ehtiyojni yanada kuchaytiradi.

Shu bilan birga, sug'urta tizimini yanada rivojlantirish uchun bir qator amaliy tavsiyalarni ilgari

surish mumkin. Jumladan, sug'urta sohasida raqamli infratuzilmani rivojlantirish, innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish, aholining moliyaviy savodxonligini oshirish hamda sug'urta bozorini tartibga solish mexanizmlarini takomillashtirish zarur. Ushbu choralar sug'urta tizimining samaradorligini oshirish va uning iqtisodiyotdagi rolini yanada kuchaytirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy dunyoda sug'urta tizimi jadal rivojlanayotgan va chuqur transformatsiya jarayonini boshdan kechirayotgan sohalaridan biri hisoblanadi. Kelajakda ushbu tizimning yanada innovatsion, barqaror va mijozlarga yo'naltirilgan shaklga ega bo'lishi kutilmoqda. Bu esa o'z navbatida global iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga muhim hissa qo'shadi.

Muallif haqida / Сведения об авторе / Author details

Hamdamova Nigora Davronovna, stajyor o'qituvchi, Qarshi davlat texnika universiteti / Хамдамова Нигора Давроновна Стажёр-преподаватель Каршинского государственного технического университета / Hamdamova Nigora Davronovna Trainee Lecturer at Karshi State Technical University

E-mail: hamdamivanigora170338@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9132-2760>

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- 1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining iqtisodiyotni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari (2019–2025 yy.).
- 2.O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining yillik hisobotlari (2022–2025 yy.).
- 3.O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari.
- 4.O'zbekiston Respublikasi "Banklar va bank faoliyati to'g'risida"gi Qonuni.
- 5.O'zbekiston Respublikasi "Investitsiya faoliyati to'g'risida"gi Qonuni.
- 6.Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development. – Harvard University Press, 1934.
- 7.Levine R. Financial Development and Economic Growth: Views and Agenda. – Journal of Economic Literature, 1997.
- 8.Mishkin F.S. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. – Pearson Education, 2019.
- 9.Saunders A., Cornett M. Financial Institutions Management. – McGraw-Hill, 2018.
10. Rose P., Hudgins S. *Bank Management and Financial Services*. – McGraw-Hill, 2013

INNOVATION
IQTISODIYOT
ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

ISSN: 3030-315X

t.me/kstu_uz

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225

www.kstu.uz
www.ojs.kstu.uz